

Middle School Students' Perceptions of Good Teachers

Ilhan Ilter, Kahramanmaraş Sutcu Imam University, ORCID ID: 0000-0002-1473-7172

Abstract

Using a phenomenological design this study investigated middle school students' perceptions of good teachers. The study included 34 8th grade students from middle schools in the center of Kahramanmaraş province during the 2019-2020 academic year. Participants were asked to write an essay on the topic "What is a good teacher and how should it be?" Content analysis was used to analyze the study data. The results revealed that the participants had certain conceptual perceptions of good teachers. Participants' perceptions of good teachers are grouped under categories such as "positive personality traits", "quality of teacher-student relations", "management of teaching-learning processes" and "expectations and achievements for students". Participants described good teachers as encouraging, creative, self-developing, open-minded, understanding, humorous, guiding, open to innovations, fair, respectful to ideas/people, and competent teachers with effective communication skills. Students also say that good teachers have good relational qualities with their students, enjoy working with students, are sensitive to students' needs and feelings, support their lessons with new technologies/web applications, use different teaching methods, give regular tests to students, and set high expectations for their students and encourage them to be well-rounded individuals. The findings were discussed in light of the relevant literature, and recommendations were made to both educators and researchers based on these findings.

Keywords: good teacher, middle school students, phenomenology pattern

Inonu University
Journal of the Faculty
Education
Vol 22, No 2, 2021
pp. 1169-1206
DOI:
10.17679/inuefd.894865

Article type:
Research article

Received : 11.03.2021
Accepted : 13.07.2021

Suggested Citation

ilter, İ. (2021). Middle school students' perceptions of good teachers. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(2), 1069-1206. DOI: 10.17679/inuefd.894865

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the century we live in, teachers need to prove that they are good teachers more than ever before. Because the search for good teachers in education has become an important issue in determining the quality of teachers and teaching throughout the ages (Stronge, Ward, & Grant, 2011). Due to global developments and the effects created by these developments, every parent wishes their child to be raised by a good teacher, as education becomes more prominent in our age. Caring for students is one of the most widely documented personal characteristics of good teachers (James, 2010). When students perceive that their teachers care about them, they respond by reflecting their commitment to learning and making more effort to achieve their potential (Lumpkin, 2007). Riley's (1998) view that "without good teachers, no educational reform will help students realize their full potential" actually draws attention to the phenomenon of good teachers in education and pedagogy. In today's conditions, it is very important how we identify good teachers and with which qualities and skills we accept good teacher indicators (Grant, 2015).

Purpose

The study aims to understand middle school students' beliefs about the concept of "good teacher" based on their opinions and experiences.

Method

This study was designed and conducted in accordance with the "phenomenology" pattern, one of the qualitative research methods. The study group consisted of 34 eighth grade students who were enrolled at public middle schools in the city center of Kahramanmaraş in the 2019-2020 academic year. The maximum variation method, one of the purposeful sampling methods, was used in the selection of the study group. In this study, in order to determine the perceptions of good teachers, the participant students asked the question

"What is a good teacher and how should it be?" They were asked to write an essay on the subject. It is aimed at students who can express what a good teacher should be using their own concepts and personal experiences. Participants were asked to write an essay on the topic "What is a good teacher and how should it be?" In the analysis of the obtained data, inductive content analysis technique was used.

Findings

The results showed that the participants had certain conceptual perceptions about good teachers. Their perceptions of a good teacher were classified into four categories. These categories are positive personality traits, the quality of teacher-student relationships, management of teaching-learning processes, and expectations and achievements for students. Participants described good teachers as encouraging, creative, self-developing, open-minded, understanding, humorous, guiding, open to innovations, fair, respectful to ideas/people, and competent teachers with effective communication skills. Participants say that good teachers have good relational qualities with their students, enjoy working with students, are sensitive to students' needs and feelings, support their lessons with new technologies/web applications, use different methods to benefit each student, give regular tests to students, and set high expectations for their students and encourage them to be well-rounded individuals.

Discussion & Conclusion

In this study, it was found that the perception of a good teacher by students studying at the middle school level is characterized by personal qualities, the nature of teacher-student relations, effective management of teaching and learning processes, and expected student achievements. Participants' perspectives on good teachers tell us about the expectations middle school students have for their teachers. The concepts expressed by the participants to define good teachers give important clues about how a good teacher is perceived at the middle school level. First, good teachers are perceived as role models, teachers who make a difference for students and are prone to differentiating teaching in the classroom

environment, and who have a great responsibility for preparing students for life and further education. Second, students believe that good teachers have an engaging, purposeful, sensitive, and student-centered approach to learning for secondary school students. Third, it was observed that good teachers can adopt a professional teacher approach based on not only the cognitive, but also the physical, social and emotional needs of middle school students and their holistic development. In this sense, in order for middle school teachers to be good teachers, they should include their students in healthy living activities, monitor the progress of the students in the best way, develop positive and supportive relationships with their students, provide students with opportunities to socialize with their peers, and provide students with more information about themselves and who they are as individuals. It is recommended that they provide their experiences. In addition, it is recommended that middle school teachers develop culturally sensitive learning communities in the classroom by providing meaningful learning experiences that encourage their students to explore, think creatively, and develop by testing their ideas. It is important for teachers to obtain the necessary indicators of professionalism to be good models. The findings of this study provide evidence that it supports the structure of qualified teachers, which includes the basic principles of the teaching profession in Turkey, including the personal and social as well as the cognitive and academic ones (Ministry of Turkish National Education, 2018). In the transition to secondary education, the value given to the success and developmental needs of students in the context of middle education will undoubtedly increase the interest in the search for good teachers. Indeed, the main indicators of what constitutes a good teacher are embedded in the design of educational institutions and the search for good teachers; it has an important place in good teaching, good education programs, educational philosophy and teaching practices, learning communities and school reform (Connell, 2009; Goodson & Cole, 1994). It is expected that this study, which is a conceptualization study, will contribute to the information

that determines the design of middle school teacher training programs and the work of teacher educators.

Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre İyi Öğretmenler

İlhan İlter, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-1473-7172

Öz

Olgubilim deseninde yürütülen bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin iyi öğretmenler hakkındaki algılarını incelemektir. Çalışmaya 2019-2020 öğretim yılında Kahramanmaraş İli merkezine bağlı ortaokullarda 8. sınıfta öğrenim gören 34 öğrenci katılmıştır. Katılımcılardan “iyi öğretmen nedir, nasıl olmalıdır?” konulu bir kompozisyon yazmaları istenmiş ve elde edilen veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları katılımcıların iyi öğretmenler hakkında belirli kavramsal algılara sahip olduklarını göstermiştir. İyi öğretmenlere ilişkin algılar “pozitif kişilik özellikleri”, “öğretmen-öğrenci ilişkilerinin niteliği”, “öğretme-öğrenme süreçlerinin yönetimi” ve “öğrenciler için beklentiler ve kazanımlar” şeklindeki kategoriler altında toplanmıştır. Katılımcı öğrenciler iyi öğretmenleri en çok cesaret verici, yaratıcı, kendini geliştiren, açık fikirli, anlayışlı, mizah anlayışına sahip, yol gösterici, yeniliklere açık, adil, fikirlere/insanlara saygılı ve etkili iletişim becerilerine sahip yetkin öğretmenler olarak nitelendirmiştir. Öğrenciler iyi öğretmenlerin ayrıca öğrenciler ile iyi ilişkisel niteliklere sahip olduklarını, öğrenciler ile çalışmaktan keyif aldıklarını, öğrencilerin ihtiyaç ve duygularına karşı duyarlı olduklarını, dersleri yeni teknolojiler/web uygulamaları ile desteklediklerini, derste çeşitli yöntemleri kullandıklarını, öğrencilere düzenli testler dağıttıklarını, öğrencileri için yüksek başarı beklentileri geliştirdiklerini ve öğrencilerinin çok yönlü bireyler olmalarını desteklediklerini belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular, ilgili alan yazın ışığında tartışılmış ve bu bulgular kapsamında hem eğitimcilere hem de araştırmacılara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: iyi öğretmen, ortaokul öğrencileri, olgubilim deseni

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 22, Sayı 2, 2021
ss. 1169-1206
DOI:
10.17679/inuefd.894865

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi:
11.03.2021
Kabul Tarihi:
13.07.2021

Önerilen Atıf

İlter, İ. (2021). Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre iyi öğretmenler. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 1169-1206.
DOI: 10.17679/inuefd.894865

Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre İyi Öğretmenler

Eğitimde yenileşmeye (inovasyon) verilen önemi vurgulamak ve eğitim sisteminde kaliteyi sağlamak için öğretmen niteliği her geçen gün daha fazla tartışılmaktadır. Profesyonel öğrenme topluluğu oluşturmanın ve eğitim ile ilgili girdi ve çıktıları iyileştirmenin temel yolu, kuşkusuz öğretmen profesyonelliğini artırmaktan geçmektedir. Nitekim öğretmen eğitimi ve öğretim sürecinin niteliği öğrencilerin başarısına ve okulların niteliğine yansiyabilmektedir (İlter, 2020; Kane ve Temple, 1997; Şişman, 2011).

Öğretmenlerden mesleki öğrenmede yer almaları, kendi öğretimleri, seçimleri, uygulamalarının öğrenenler, aileler, diğer uzmanlar ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmeleri ve öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini karşılayan bilgi, beceri ve değerleri geliştirecek şekilde hareket etmeleri beklenmektedir (Finsterwald ve diğ., 2013). Öğretmenler ebeveynlerin çocuklarının eğitiminde ve okullaşmasında aktif bir rol oynadığı için her bir öğretmenin meslek dalında uzmanlaşmaları ve profesyonelleşmesine koştut olarak kariyer derecelerine sahip olmaları (İlter, 2020) ve öğretmen yeterliliklerini sürekli geliştirerek “iyi” öğretmen niteliklerine sahip olmaları önerilmektedir. Öğretmen eğitimi programlarının temel amaçlarından biri de yeni yaklaşımlar yoluyla öğretmen adaylarını etkili öğretmen olarak iyi öğretmenlere dönüştürmektir.

Eğitimin topluma kazandırılmasında en etkili ve verimli unsur ise öğretmen unsurudur. Öğretmenlerin, eğitim kalitesinin tek ve en önemli belirleyicisi olduğu varsayılmaktadır. Eğitim alanında reformların desteklenmesi ve dünyada yaşanan küresel problemlerin çözülmesinde öğretmenlerin niteliğinin artırılmasını sağlayan teorik çalışmalar ve pratik girişimler gereklidir (Cochran-Smith, 2004). Eğitimin geleceğini inşa etmede önemli bir nokta ise okullarda daha iyi öğretmen anlayışı ve bunun arayışıdır (Markert, 2001). Çünkü iyi öğretmenler değişimin iyi yöneticileri olup toplumun gerçek mimarları olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlerin toplumsal bütünleşmeyi, toplumun devamlılığını ve gelişmesini sağlayan sorumlu bireyleri yetiştirdiği göz önünde bulundurulduğunda (Moore, 2004), yaşanan yüzyılın gereklerini

karşılacak iyi öğretmenlerin yetiştirilmesinin önemi her geçen gün daha da artmaktadır (Biesta, 2015; Hudson, 2009).

İyi Öğretmen Kavramı

İyi öğretmen nedir, iyi öğretmene atfedilen nitelikler nelerdir, iyi bir öğretmen nasıl olmalıdır? gibi sorular aslında eğitim dünyasında güncel konular arasındadır (Dahl, 2020; Raufelder ve diğ., 2016). İyi öğretmen araştırmaları, öğretmenliğin mükemmelliğini tanımlama ve güncel fikirleri ve çağdaş pedagojik yaklaşımları belirleme çabalarını gütmektedir (Benekos, 2016). Alan yazında eğitimciler ve eğitimcilerin eğitimcileri iyi öğretmen üzerine yaptıkları tartışmalar sonucunda iyi öğretmen kavramının net bir tanımını ifade etmenin zor olduğunu ancak iyi bir öğretmen olmayı tanımlayan belirli yeterlilik alanları, kişilik özellikleri ve mesleki beceriler olduğunu savunmuştur (Korthagen, 2004; Linç, 2017; Scherer, 2016). Araştırmalar iyi bir öğretmende olması gereken davranış ve özelliklerin çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymuştur (Becker, Kennedy ve Hundersmarck, 2003; Hyland, 1994; Kavcar, 1999; Sanders, 2002). Araştırmacılar, yeni ve çeşitli bağlamlarda eğitim kuramlarını, uygulamalarını, felsefe ve pedagojik fikirleri inceleyerek iyi öğretmenleri çağdaşlarından ayırt eden bir takım özellikleri tanımlamıştır (Black ve Howard-Jones, 2000; Stobaugh, Mittelberg ve Huang, 2020).

Araştırmalar iyi öğretmenlerin öğretimde yeni durumlar ile karşılaşmaya hazır olan, öğretim sanatının dayandığı disiplinleri anlayan, tutku ve sanatı mesleki ya da akademik becerileri ile birleştiren, öğretimin amaç ve kazanımları üzerinde derin düşünen, yansıtan ve kendini geliştirmek için fırsatlar araştıran öğretmenler olduğunu göstermiştir (Black ve Howard-Jones, 2000; Dewar, 2002; Harden ve Crosby, 2000; Seferoğlu, 2004; Stobaugh ve diğ., 2020). Arnon ve Reichel'e (2007) göre iyi bir öğretmen, birey olarak öğrenciye odaklanan, eğitici, güvenilir, beklenmeyen sorunları çözebilen ve rehberlik sağlayan, öğretimde eşsiz fırsatlar sunan, her öğrenci ile seviyesinde bağlantı kuran idealist bir eğitimcidir. Melvin'e (2011) göre iyi öğretmenler, amaçlı, düşünceli sorgulayıcı, eleştirel ve modelleme yoluyla öğrencilerinin öğrenmelerini ve gerçek yaşamlarını biçimlendirebilirler. Bu öğretmenler, öğrenme bağlamları

ve içeriği kadar öğrencilerin güçlü yönleri ve akademik ihtiyaçları arasındaki etkileşimi de dikkate alırlar. İyi öğretmenler mesleki gelişim fırsatlarını sürekli izlemekte, kendi öğretim uygulamalarının etkinliğini eleştirel olarak değerlendirmekte, akademik dergi veya güncel kitapları okuyarak öğretim sanatı konusunda daha iyi bir anlayış aramaktadır (Cruikshank ve Haefele, 2001). İyi öğretmenler, öğrencilerin başarılı olmak için ne yapmaları gerektiğinin farkındadırlar ve yıl boyunca her gün aynı tutarlılığı ve kararlılığı sürdürmeleri için sınıflarını organize etmek ve öğretimi yapılandırmak için daha fazla zaman harcarlar (Melvin, 2011). Ornstein (1993) iyi öğretmenlerin öğrencilerine bilişsel başarı ile ilgili olarak kendileri hakkında iyi duygularla “yapabilirim” tutumunu gösterdiklerini belirtmiştir. Schaenen (2014) ise iyi öğretmenlerin öğrencilerin evden ve toplumdaki okula getirdikleri bilgi, değerler ve gelenekleri geliştirmelerine yardımcı olarak topluma örnek öğretmenler olduğunu ve öğrencilerde geliştirilmesi beklenen özellikleri model aldığını belirtmiştir.

Araştırmanın Amacı

Yaşadığımız yüzyılda öğretmenlerin iyi birer öğretmen olduğunu her zamankinden daha fazla kanıtlamaları gerekmektedir. Çünkü eğitimde iyi öğretmen arayışı çağlar boyu öğretmen niteliği ve öğretimin kalitesini belirlemede önemli bir konu haline gelmiştir (Stronge, Ward ve Grant, 2011). Küresel gelişmeler ve bu gelişmelerin yarattığı etkiler nedeniyle eğitimin çağımızda daha fazla öne çıkmasıyla her ebeveyn çocuğunun iyi bir öğretmen tarafından yetiştirilmesini arzu etmektedir. Öğrencileri önemsemek, iyi öğretmenlerin en yaygın şekilde belgelenmiş kişisel özelliklerinden biridir (James, 2010). Öğrenciler, öğretmenlerinin kendilerini önemseydiğini algıladıklarında, öğrenmeye bağlılıklarını yansıtarak ve potansiyellerine ulaşmak için daha fazla çaba göstererek yanıt verirler (Lumpkin, 2007). Riley'nin (1998) “iyi öğretmenler olmadan hiçbir eğitim reformunun öğrencilerin potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmeye yardımcı olmayacağı şeklindeki” görüşü aslında eğitimde ve pedagoji alanında iyi öğretmen olgusuna dikkat çekmektedir. Günümüz koşullarında ise iyi öğretmenleri nasıl belirlediğimiz ve

iyi öğretmen göstergelerini hangi nitelikler ve beceriler ile kabul ettiğimiz oldukça önemlidir (Grant, 2015).

Bu araştırmada iyi bir öğretmenin sahip olması gereken niteliklerin ve yeterliklerin ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin bakış açıları ile keşfedilmesi amaçlanmıştır. Araştırma ortaokul öğrencilerinin görüş ve deneyimlerinden yola çıkılarak “iyi öğretmen” kavramı hakkında öğrencilerin inançlarını anlamayı hedeflemektedir. Ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin iyi öğretmen hakkında algılarının incelenmesi, öğrencilerin beklentilerini ve davranışlarını etkileyen olası öğretmen nitelikleri ve yeterliliklerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin iyi bir öğretmenin ne olduğuna dair anlayışlarını etkileyen temel bilgilerin tespit edilmesi, ortaokul eğitimi modeli açısından da pratik bir öneme sahiptir. Ortaokul eğitimi kalitesinin artırılması ve öğrenci beklentilerini karşılayacak öğretmenlerin iyi öğretmen göstergelerine sahip olmaları önemlidir. Çünkü ortaokul kademesi öğrencilerin hem başarı hedeflerini, özerklik, yeterlik ve ilgili olma gibi temel psikolojik gereksinimlerini yansıtmaları nedeniyle hem de bu kademenin öğrencilerin ortaöğretim kademesi için güçlü bir temel oluşturması nedeniyle önemli bir geçiş aşamasıdır. Bu dönem akademik öz-düzenleme ve akademik benlik inançlarının daha belirgin hale geldiği performans odaklı bir dönem olduğu için (Balfanz, 2009; Britner ve Pajares, 2001) öğrencinin akademik kariyerinde çok önemli bir noktayı temsil etmektedir (Morris, Ehren ve Lenz, 1991). Araştırmacılar ortaokul dönemini öğrencilerin hem heyecanlı hem endişeli hem de kariyer açısından umutlu oldukları kritik bir dönem olarak nitelendirmiştir. Bazı öğrenciler bu süreci çok az zorluklarla atlatırken; bazıları da duygusal, sosyal ve akademik zorluklarla karşı karşıya kalabilmektedir (Andrews ve Bishop, 2012; Tilleczek, 2007). Ortaokul yıllarına gelindiğinde çoğu öğrenci okullaşmayı gelecekleri açısından düşünmek için bu dönemde özerkliklerini ve yeterliklerini davranışları aracılığıyla sergilemeyi, kendini başarıda işlevsel hissetmeyi, kontrol etmeyi bu sayede ortaöğretimde nitelikli bir okula yerleşmeyi arzulamaktadır (Karaman, Vela ve Eşici, 2020; Keating, 1990). Bu nedenle öğrenciler bu dönemde başarı için güçlü öğretmen

desteğine, öğrenmeye yönelik derin yaklaşımlara ve akademik öz-güvene daha fazla ihtiyaç duymaktadır.

Araştırmanın Önemi

Uluslararası alan yazında iyi ya da etkili öğretmen üzerinde yapılan araştırmaların uzun bir geleneği olmasına rağmen (Connell, 2009; Grant, 2015; Hummerstone ve Parsons, 2020; McIntyre ve Battle, 1998; Kember, Jenkins ve Chi-Ng, 2004; Miller, 2012; Morrison ve Evans, 2018; Mullock, 2003; Kutnick ve Jules, 1993; Peterson ve Arthur, 2020), Türkiye’de iyi öğretmen profiline odaklanan çalışmalar henüz yeterli düzeyde değildir (Aypay, 2011; Inan, 2014; Işıktaş, 2015; Kızıltepe, 2002; Oruç, 2008; Ubuz ve Sarı, 2009). Bununla birlikte Türkiye’de’ ortaokul düzeyinde öğrencilerin iyi veya etkili öğretmen hakkında fikirlerini belirlemeye dayalı sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Aslan ve Kılıç, 2020; Toraman, 2019). İyi öğretmen olgusu, eğitimde potansiyel olarak önemli sorunsallardan biridir ve iyi bir öğretmen olmanın özünün nelerden oluştuğuna dair farklı anlayış ve perspektiflerin erken eğitim kademesinde açığa çıkarılması gerekmektedir (Schaenen, 2014; Winch, 2017). Bu bağlamda ortaokul eğitiminde iyi öğretmen algısını belirlemeye dayalı bir araştırma, profesyonel bir ortaokul öğretmeni fikrini geliştirmeye ve öğretmen yetiştirme alanında bu konuyla ilgili bir tartışmanın çerçevesini oluşturmaya kaynaklık edebilir. Dolayısıyla ortaokul düzeyinde iyi bir öğretmeni nasıl tanımladığımız ve bunun göstergelerini hangi davranış ve nitelikler doğrultusunda kabul ettiğimiz oldukça önemlidir. Nitekim öğretmen eğitimi süreçlerine ilişkin yenilikçi anlayışların geliştirilmesi ve daha güçlü akreditasyon ile öğretmen eğitimi zemininin güçlendirilmesi nitelikli bir öğretmeni neyin oluşturduğuna dair fikirlerin her zaman devam edeceği ve gelecek nesil öğretmen eğitimcilerini de muhtemelen etkileyeceği beklenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma ortaokul öğrencilerinin iyi öğretmenleri nasıl algıladıklarını ortaya çıkararak iyi öğretmenler hakkındaki algılarını anlamayı amaçlamıştır. Çalışmada iyi öğretmen algısının incelenmesinin temel nedeni ortaokul öğrencilerinin iyi öğretmen kavramı hakkındaki bakış açılarını keşfetmek ve ortaokul düzeyinde iyi öğretmen imajını anlamaktır. Araştırma yöntemi seçiminde araştırma problemi ve amacı dikkate alınmıştır. Bu bağlamda araştırma nitel araştırma yöntemlerinden “olgubilim” desenine uygun olarak tasarlanmış ve yürütülmüştür. Olgubilim çalışma deseni çevremizdeki bildiğimiz, farkına vardığımız ancak derinlemesine ve kapsamlı bir bakış açısına sahip olmadığımız olgulara odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Olgubilim deseninde yapılan çalışmaların amacı insanların olgulara yükledikleri anlamı ortaya çıkarıp anlamak ve yorumlamaktır (Creswell, 2016). Bu araştırmadaki olgu ortaokul öğrencilerinin iyi öğretmen hakkındaki kavramsal algılarıdır.

Katılımcılar

Araştırmada, iyi öğretmen kavramına ilişkin bireysel algıları en geniş anlamda belirlemek ve iyi öğretmen özellikleri hakkında inanç ve düşünceleri daha fazla açığa çıkarmak için ortaokul kademesinde en fazla deneyime sahip olması nedeniyle sekizinci sınıf öğrencileri hedef grubu olarak belirlenmiştir. Hedef grup seçildikten sonra katılımcı sayısı belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş il merkezinde yer alan devlet ortaokullarında 2019-2020 öğretim yılında öğrenim gören 34 sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır (Marshall, 1996). Alınan resmi izin çerçevesinde araştırmacı (yazar) Kahramanmaraş ilinde yer alan devlet ortaokulları içerisinde farklı okul türlerini belirleyerek elde edilecek bulguların farklı bakış açıları veya farklılıkları yansıtmaya olasığını artırmayı amaçlamıştır (Creswell, 2016). Bu amaçla araştırmacı belirlediği ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler ile görüşmeler yaparak çalışmaya katılmaya onay veren ve zamanı

uygun olan 34 öğrenci ile çalışmayı yürütmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 18'i kız ve 16'sı ise erkektir. Çalışma etik ilkelere dayalı yürütülmüş olup seçilen öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılım göstermiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada iyi öğretmen kavramına ilişkin algıları belirlemek için katılımcı öğrencilerden “İyi öğretmen nedir, nasıl olmalıdır?” konulu bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Kompozisyon derinlemesine ve çok yönlü verilerin elde edilmesine ve elde edilecek veriler arasındaki da anlamsal örüntüyü keşfetmeye yardımcı olan etkili bir veri toplama tekniğidir (Kutnick ve Jules, 1993). Araştırmacı kompozisyonların bir bilimsel bir çalışmada kullanılacağını ve okuldaki herhangi bir öğretmen ya okul yöneticisi tarafından denetlenmeyeceğini ve ders notlarını etkilemeyeceğini açıklamıştır. Öğrencilere kompozisyon yazmaları için uygun formatta bir kâğıt ve yeterli süre verilmiştir. Öğrencilerden iyi öğretmen hakkında görüşlerini yazarken kendi kavramlarını ve öznel deneyimlerini yansıtmalarına özen göstermeleri istenmiştir. Ayrıca öğrencilerden kompozisyon yazarken kendilerini daha özgürce ifade etmeleri için kâğıda isimlerini yazmamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, tümevarımsal içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Kaynağını veri setinden alan tümevarımsal içerik analizi tekniğinde (Zhang ve Wildemuth, 2009) toplanan veriler derinlemesine incelenerek öncelikle kodlar belirlenir. Birbirleriyle ilişkili kodlar bir arada değerlendirilir ve aynı kavram altında bir araya getirilerek kategoriler oluşturulur (Meriam, 2013). İçerik analizinde amaç, toplanan verileri belirli kavramlar altında bir araya getirerek bütünsel bakış açısı sunma, ilişkileri açığa çıkarma ve okuyucunun anlayacağı biçimde yorumlamadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada katılımcıların yazdıkları kompozisyonlar ayrı ayrı incelenerek verilerin kodlanması, ulaşılan kodlardan hareketle uygun kategorilerin oluşturulması, kodların ve kategorilerin sistematik olarak sunulması ve yorumlanması yapılmıştır. Bu kapsamda analizler kod kategorisi geleneğine uygun olarak

yapılmıştır; öğrencilerin ifadelerinden ortaya çıkan kodlar kategoriler halinde birleştirilerek tablolarda sunulmuştur (Marshall ve Rossman, 2006). Kategoriler sunulurken öğrencilerin iyi öğretmen ile ilgili yazılı ifadelerinden alıntı örneklerine yer verilmiş ve bu şekilde araştırmacı tarafından yapılan içerik analizinin güvenilirliği desteklenmeye çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmak için birden fazla süreç izlenmiştir. Araştırmada öncelikle geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları araştırmanın etik şekilde sürdürülmesine dikkat edilmiş ve inandırıcılık, aktarılabirlik, teyit edilebilirlik ve tutarlılık ile ilgili çalışmalar yapılmıştır (Lincoln ve Guba, 1985; Shenton, 2004). İnanırcılığı sağlamak için araştırmının her bir aşaması ve katılımcılar ile ilgili olarak detaylı bilgi verilmiş ve katılımcı teyidi alınmıştır. Creswell'e (2016) göre bir araştırmada ayrıntılı bilgi verilmesi araştırmının inandırıcılığının artmasını sağlamaktadır. Bu araştırmada aktarılabirliği sağlamak için çalışmanın her aşaması ayrıntılı bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. İnanırcılık kapsamında yapılan bu uygulamalar çalışmanın iç geçerliğini artırmaktadır (Lincoln ve Guba, 1985). Nitel araştırmalarda tutarlılık ise araştırma verileri ile araştırma sonuçlarının birbiriyle tutarlı olmasıdır (Merriam, 2013). Creswell (2016) nitel araştırmalarda güvenirligi sağlamak için birden fazla araştırmacının kodlama yapması ve bu kodlar ve kategoriler arasındaki uyuma bakılması gerektiğini önermiştir. Bu araştırmada tutarlılığı sağlamak için alanında uzman iki araştırmacı birbirinden bağımsız bir şekilde kodlama yaparak kodlamalar arası uyum hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arası uyum Güvenirlik= Görüş birliği/Görüş birliği + Görüş ayrılığı x 100 formülü kullanılarak hesaplanmış (Miles ve Huberman, 1994) ve .91 olarak bulunmuştur. Araştırmada teyit edilebilirliği sağlamak için ise araştırmının verileri, yapılan kodlamalar, notlar ve yapılan diğer çalışmalar Creswell'in (2016) ifade ettiği gibi bilgisayar ortamında araştırma adıyla dosyalanarak gerektiği zaman denetlenebilir hale getirilmiştir. Bu araştırmada bulgular sunulurken katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar kullanılmıştır. Bu da araştırmacının

yorumları ve saptadığı kategorileri ile katılımcıların gerçek ifadeleri arasındaki tutarlılığa ilişkin kanıt sağlamıştır (Lewis ve Ritchie, 2003). Teyit incelemesinde araştırmacının tüm veri toplama araçlarını ve elindeki tüm araştırma unsurlarını gerektiğinde ilgililerin incelemesi için saklaması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada bulgular sunulurken öğrencilere birer kod adı (Ör. Ö1, Ö2, Ö3 gibi) verilmiştir.

Bulgular

Araştırmada ortaokul kademesinde öğrenim gören 8.sınıf öğrencilerinin perspektiflerinden iyi bir öğretmeni ya da iyi bir öğretmen olmak için gereken nitelikleri tanımlamaları istenmiştir. Bu yolla öğrencilerin bilişlerinde iyi öğretmenler hakkındaki geçerli kavramsal algıları keşfedilmiştir. Katılımcıların kavramlarının analizi sonucu “pozitif kişilik özellikleri”, “öğretmen-öğrenci ilişkilerinin niteliği”, “öğretme-öğrenme süreçlerinin yönetimi” ve “öğrenciler için beklentiler ve kazanımlar” şeklinde kategoriler ortaya çıkmıştır.

Pozitif Kişilik Özellikleri

Araştırmaya dahil olan katılımcılar iyi öğretmenleri en çok yaratıcı, kendini geliştiren, açık fikirli, anlayışlı, cesaret verici, mizah anlayışına sahip, yol gösterici, çalışkan, yeniliklere açık, adil, fikirlere/insanlara saygılı ve etkili iletişim becerilerine sahip yetkin öğretmenler olarak nitelendirmiştir. Daha az katılımcı ise iyi öğretmenlerin yardımsever, sabırlı, iyimser, sıcakkanlı, sempatik, fedakâr ve bakımlı (iyi görünümlü) biri olduğunu düşünmektedir.

Katılımcılardan biri olan Ö17 iyi bir öğretmende olmasını beklediği kişilik özellikleri şu cümleler ile tanımlamıştır.

"İyi öğretmen sempatik, anlayışlı ve bakımlıdır (yani güzel görünümlü) öğretmendir. Öğrencilerin istek ve ihtiyaçları karşısında sabırlıdır."

Ö25, iyi bir öğretmenin öğrencilerin yeni bir şeyler öğrenirken hata yapmalarında anlayışlı bir yapısının olduğunu belirtirken; Ö33 iyi öğretmenlerin öğrencilerin okulda ilerlemesini sağlamak için daha fazla zaman ve sabır gösterebildiklerini belirtmiştir.

Ö17 ve Ö25'i destekleyen Ö4, iyi bir öğretmenin öğrencilere daha iyi bir eğitim sağlamak için yeni şeyler öğrenmeye açık biri olduğunu belirtmiştir.

"İyi bir öğretmen nedir, nasıl olmalıdır?" sorusuna bir başka katılımcı (Ö11) iyi öğretmeni okulda favori bir öğretmen olarak tanımlamıştır. Katılımcının görüşü şöyledir:

"İyi bir öğretmen bence okulda en favori öğretmendir. Öğrenciler için en etkili öğretmen olarak görülür. Bu öğretmenler cesaret vericidir, katı değildir... öğrencilere çok fazla ödev vermezler... genelde okulda herkese karşı olumludurlar."

Bu katılımcı ise (Ö15) iyi öğretmenlerin sınıf içinde ve dışında güçlü bir mizah anlayışları olduğunu ve esprili, eğlenceli ve yaratıcı eğilimlerinin bulunduğunu belirterek iyi öğretmenlerin pozitif imajını pekiştirmiştir.

Öğretmen-Öğrenci İlişkilerinin Niteliği

Katılımcıların iyi bir öğretmene atfettikleri açıklamalar incelendiğinde öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkilerinin niteliğine vurgu yapılan belirli kavramsal öğelere rastlanmıştır. Bu kavramlar iki alt kategori altında toplanmıştır. Bunlar "olumlu öğretmen-öğrenci ilişkileri" ve "destekleyici öğretmen-öğrenci ilişkileri" şeklindedir.

Olumlu öğretmen-öğrenci ilişkileri. Katılımcılardan 7'si iyi öğretmenlerin olumlu öğretmen-öğrenci ilişkilerini teşvik eden kontrollü ve özenli davranış yapılarından bahsetmiştir. Bu yapılar "öğrencilere güler yüzle yaklaşan", "öğrencileri veya sınıfları karşılaştırmama", "öğrencilere karşı sevgi dolu", "öğrenci ile iyi iletişim kurabilen", "öğrenci ile alay etmeyen", "ayrımcılık yapmayan", "öğrencilerin kültürlerine saygılı", "öğrencileri küçük görmeyen", "öğrencilere karşı adil" şeklindedir. Katılımcılardan biri (Ö32) iyi bir öğretmeni şu cümlelerle ifade etmiştir:

"Benim görüşüme göre iyi bir öğretmen... öğrencilerine karşı güler yüzlü ve ilgili olmalıdır ayrıca öğrencilerini karşılaştırmamalıdır."

Benzer bir deneyim Ö26 tarafından paylaşılmıştır. Katılımcı iyi bir öğretmeni tanımlarken şu özelliklerine atıfta bulunmuştur.

"İyi öğretmenler unutmadığımız öğretmenlerdir. İyi öğretmenler ayrıca sınıfta öğrencileri ile daha iyi iletişim kurmaktadır... Bir konu hakkında öğrencilerin de fikirlerini önemsemektedir..."

Ö3, bir öğretmenin iyi olması için öğrencilere anlayış göstermesi, ayrımcılıktan uzak olması ve adaleti ve hoşgörüyü benimsemesi gerektiğini düşünerek iyi bir öğretmenin sosyal ve ahlaki özelliklerine değinmiştir.

Ö5 öğrencilere bağırma, öğrencilerle dalga geçme, öğrencilerle alay etme, öğrencileri görmezden gelme ve öğrencilere kötü söz söyleme iyi bir öğretmende olmaması gereken özellikler olarak tanımlamıştır.

Ö6 iyi öğretmenlerin teneffüslerde öğrencilerle konuşarak, öğrencilerle vakit geçirerek ve öğrencilerin yaşadıkları sorunları dinleyerek öğrencilere karşı ilgi ve alaka gösterdiğini açıklamıştır.

Destekleyici öğretmen-öğrenci ilişkileri. Katılımcılardan 5'i iyi öğretmenlerin okulda destekleyici öğretmen ve öğrenci ilişkilerinin gelişmesinde ve devam etmesinde daha etkili olduğunu düşünmektedir. Bu katılımcılar destekleyici öğretmen-öğrenci ilişkilerini karakterize eden belirli kavramlara atıfta bulunmuştur. Bunlar "öğrencilerin ihtiyaçlarına duyarlı", "öğrencilerle çalışmaktan keyif alma", "desteğe ihtiyacı olan öğrencilere yardımcı olma", "öğrencinin değerli hissetmesini sağlama", "öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini teşvik etme", "öğrenci sorunlarını çözmeye istekli" şeklindedir. Bir katılımcının (Ö9) iyi öğretmenlerin öğrenciler ile ilişkisel nitelikleri hakkındaki görüşü şöyledir.

"İyi bir öğretmen bir anne gibidir. Çünkü sorumluluk alarak çocukların eğitimi için çabalamakta... mesela derste, teneffüste bir anne gibi her öğrencisi ile ilgilenir, öğrencinin yaşadığı sorunu çözmeye çalışır."

Ö23 ise iyi öğretmenlerin öğrencilerin kendilerini değerli hissetmeyen ya da başarısız öğrencilere yardım ettiğini dile getirmiştir.

Öğretme-Öğrenme Süreçlerinin Yönetimi

Araştırmada, katılımcıların iyi öğretmen hakkındaki açıklamalarında iyi öğretmenlerin öğretim ve öğrenme süreçlerini etkili bir şekilde planladığı ve yönettiğini gösteren kavramlara rastlanmıştır. Bu kavramlar üç kategori altında toplanmıştır. a) öğrenciye yönelim, b) öğretim rolleri ve c) öğrencilere sağlanan yapıcı ve ilgili geri-bildirimler' dir.

Öğrenciye yönelim. İyi öğretmen hakkında katılımcıların açıklamaları incelendiğinde, 4 katılımcı iyi bir öğretmenin öğretim-öğrenme sürecinde “öğrencileri derse katması”, “öğrenciler arası etkileşimi teşvik etmesi”, “öğrencilerin işbirliği yapmasını sağlama”, “öğrencileri öğrenmeleri için cesaretlendirme”, “öğrencileri öğrenmeye motive etme”, “öğrencilerin başarılı olmasını amaçlaması” ve “öğrencilerinin güçlü yönlerini bilmesi” gerektiğini düşünmektedir. Örneğin bir katılımcı (Ö10) iyi öğretmenlerin öğrenciye yaklaşımını şu cümleler ile ifade etmiştir:

“Bana göre iyi öğretmenler öğrencilerini motive etmede daha başarılı kişilerdir; bu tip öğretmenler öğrencilerinin yeni bilgileri öğrenmeleri için onlara daha fazla fırsat vermektedir.”

İyi öğretmenin öğretimde öğrencilere yaklaşımına dikkat çeken Ö24 ise görüşlerini şöyle açıklamıştır:

“...iyi bir öğretmen öğrencilerin yeteneklerini önemsemeli... öğrencilerin dersle ilgili anlayıp anlamadıklarını kontrol ederek onlar ile özel olarak ilgilenmelidir.”

Öğretim rolleri. Bu araştırmaya dahil olan katılımcıların çoğunluğu tarafından iyi öğretmenlerin öğretim rolleri ile ilgili davranışlarına daha fazla atıfta bulunulmuştur. Bu davranışlar “çeşitli yöntemleri kullanma”, “konuları web uygulamaları ile destekleme”, “derslere yeni teknolojiler ekleme”, “öğrenciye uygulama fırsatı verme”, “sık sık anlatımdan kaçınma”, “dersleri ilgi çekici hale getirme”, “öğrencilerin fikirlerini geliştirmelerini sağlama”, “öğrencileri araştırmalara yönlendirme”, “aynı materyalleri kullanmaktan kaçınma”, “düzenli testler dağıtma”, “öğretimde deneyler yapma” ve “farklı araç-gereçleri kullanma” şeklindedir.

Katılımcıların çoğunluğu, iyi bir öğretmenin ders sırasında çeşitli zamanlarda farklı yöntemler ve materyaller kullandığını düşünmektedir.

İyi öğretmenin öğretim rollerine dikkat çeken Ö14, konuyla ilgili kendi görüşünü şu cümleler ile açıklamıştır:

“İyi bir öğretmen öğrencilerini derse katmalı ve konuları anlatırken de farklı yöntemleri kullanmalıdır.”

İyi öğretmenlerin sınıfta teknoloji kullanımına atıfta bulunan bir katılımcı Ö12’dir. Ö12, iyi öğretmenlerin öğrencilerin web tabanlı kaynaklar ile ilgili farkındalıklarını artırmak için güncel teknolojiden yararlandığına dair bir örnek ders etkinliği paylaşmıştır. Katılımcının paylaşımı şu şekildedir.

“İyi öğretmenler sınıfta daha fazla teknolojiyi kullanmaktadır. Konularını daha iyi öğretirler ve öğrencilerin dikkatlerini çekmeyi başarırlar. Örneğin Sosyal bilgiler hocamız bir dersimizde bizlerden tablet bilgisayarı kullanarak Google Haritaları üzerinde kendi konularımızı keşfetmemizi, yaşadığımız bölgedeki tarihi mekânları, müzeleri tespit ederek bunları sınıfta sunmamızı istemişti.”

İyi öğretmenlerin aktif öğrenmeyi daha fazla teşvik ettiğini söyleyen bir katılımcının paylaşımı (Ö19) şu şekildedir:

“Bence iyi öğretmenler öğrencileri derste katan, cesaretlendiren etkinlikler yapmaktadır. Direkt ders kitabına ve konu anlatımına bağlı kalmaktan çok öğrencilerine öğrenmeleri için daha fazla imkân vermektedir. Örnek verecek olursam, bir hocamız sınıfa elektronik atıklar ile ilgili bir gazete haberini getirmişti. Bizler, sınıfta gruplar halinde bu gazete haberi üzerinde düşünmeye başladık daha sonra elektronik atıkların sonuçları üzerinde konuşmaya ve çözüm yolları belirlemeye çalışmıştık.”

Benzer bir görüş Ö3 tarafından yapılmıştır:

“...bu tarz hocalar (öğretmenler) derslerini çoğunlukla ders kitabına göre değil bizleri o günkü dersin konusu üzerinde düşünmeye ve birlikte çalışmaya dahil ederek yürütmektedir.

Ö3 iyi öğretmenlerin sadece ders kitap okumaktan veya sadece ders kitabında çalışma yapmak yerine dersleri öğrenciler için daha eğlenceli ve anlamlı hale getirdiğini belirtmiştir.

Ö8 ise iyi öğretmenlerin öğrencileri araştırma etkinliklerine yönlendiren etkinliklere yer verdiğini, sık sık ders anlatımından veya konuları tekrar etmekten kaçınmaya çalıştıklarını ayrıca dersler aynı materyalleri kullanmadıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler için yapıcı ve ilgili geri-bildirimler. Katılımcıların 5'i iyi öğretmenlerin öğrencilerin kendi gelişimlerini görmelerine ve sınıf içi performanslarını artırmalarına destekleyen yapıcı ve ilgili geri bildirimler verdiğini belirtmiştir. Bunlar “teşvik edici ödüllerin kullanımı”, “öğrencilerin anlamalarını kontrol etme”, “öğrenciyi öz-değerlendirmeye yönlendirme”, “öğrencilerin yeteneklerini takdir etme”, “iltifatlar verme” ve “öğrenciye yeniden öğrenme fırsatları sunma” şeklindedir.

Katılımcıların biri (Ö10) iyi öğretmenlerin öğrencileri ders boyunca değerlendirdiğini ve öğrencilerinin temel kavramları anladığından emin olup olmadığını belirlemeye çalıştığını ve zaman zaman da öğrencilere katılımlarından dolayı iltifatlarda bulunduğunu (örneğin, “iyi iş çıkardınız) belirtmiştir.

İyi öğretmenlerin öğrencilerin yeterliğini güçlendirmeye dayalı olumlu geri bildirimler verdiğini söyleyen başka bir katılımcının (Ö30) paylaşımı şöyledir.

“Bana göre iyi bir öğretmen, öğrenci derste başarısız olduğunda öğrencinin başarılı olacağına inanmalıdır... her öğretmen öğrencilerine kendilerini iyi hissetmesini sağlamalıdır.”

Öğrenciler için Beklentiler ve Kazanımlar

Katılımcıların “İyi bir öğretmen nedir, nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri cevaplarda iyi öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme, başarı ve kişisel gelişimleri için net beklentiler geliştirdiği ve öğrencilere anlamlı kazanımlar yüklediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunlar üç kategori altında toplanmıştır. a) öğrenci gelişimini teşvik eden deneyimler sunma, b) öğrenciler için yüksek beklentiler ve c) öğrencileri çok yönlü bireylere dönüştürme.

Öğrenci gelişimini teşvik eden deneyimler sunma. Katılımcılardan 4'ü iyi öğretmenlerin öğrencilerine daha iyi bir yaşam için deneyimler sunduğunu dile getirmiştir.

Bunlar “öğrencilerin sosyalleşmelerine izin verme”, “öğrencilere teknolojik deneyimler sunma”, “yaşanmış deneyimler ile öğrencileri bilinçlendirme”, “faydalı bilgi ve beceriler kazandırma” öğelerini içermektedir. Konuyla ilgili olarak Ö17 kendi görüşünü şu cümleler ile belirtmiştir:

“Okulda öğrencilerin hayatında güçlü etkiler bırakan iyi öğretmenlerdir. Çünkü iyi öğretmenler öğrencilerin başarıları için birçok deneyimler sunar. Öğrencilerin karşılaştıkları zorluklarla mücadele etmeleri için onlara önemli beceriler kazandırır.”

Öğrenciler için yüksek beklentiler. 5 katılımcı iyi öğretmenlerin tüm öğrenciler için yüksek beklentilere sahip olduğunu düşünmektedir. Bu alt kategoride “öğrencileri mesleki anlamda yönlendirme”, “yüksek akademik başarı beklentisi”, “gelecek için eğitim planları”, “yüksek sınav puanları” ve “öğrencileri nitelikli bir liseye yerleştirme” kavramları tespit edilmiştir. Katılımcılardan biri (Ö32) kendi görüşünü şöyle belirtmiştir.

“İyi öğretmenler öğrencilere geleceği için mesleki yönlendirmeye dayalı faydalı bilgiler vermektedir.”

Ö8, iyi öğretmenlerin okulda daha başarılı öğretmenler olduklarına, öğrencilerin sınavlarda yüksek notlar almalarında daha etkili olduklarına inanmaktadır.

Ö25 ve Ö10 ise iyi öğretmenlerin öğrencilere ek eğitimler vererek (etütler, kurslar vererek) öğrencilerini liseye geçiş sınavına (LGS) hazırlamaya çalıştığını ve öğrencilerini nitelikli bir liseye yerleştirmeye daha fazla gayret ettiklerini dile getirmişlerdir.

Öğrencileri çok yönlü bireylere dönüştürme. Katılımcıların 3’ü iyi öğretmenlerin bir hedef olarak öğrencilerini çeşitli beceriler ile donanmış çok yönlü bireylere dönüştürmeyi benimsediğini düşünmektedir. Örneğin Ö25 konuyla ilgili kendi görüşlerini şu cümleler ile tarif etmiştir:

“İyi bir öğretmen topluma, ülkeye duyarlı karşı hoşgörülü bireyler yetiştirir.”

Benzer bir deneyim Ö27 tarafından ifade edilmiştir. Katılımcının iyi öğretmene atfettiği düşüncesi şöyledir.

“... iyi bir öğretmen okulda öğrenciler için bir rol modelidir. Öğrencilere kendine değer verme, kendine güvenme ve başkalarının görüşlerine, kültürlerine saygı duyma gibi değerler kazandırır.”

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada elde edilen sonuçlar katılımcıların iyi öğretmenler hakkında belirli kavramsal algılara sahip olduğunu göstermiştir. Bu algılar dört kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler pozitif kişilik özellikleri, öğretmen-öğrenci ilişkilerinin niteliği, öğretme-öğrenme süreçlerinin yönetimi ve öğrenciler için beklentiler ve kazanımlar şeklindedir.

Araştırmada bulunan birinci kategori, Moore'un (2004) da tanımladığı pozitif kişilik özellikleri içermektedir. Katılımcılar arasında iyi bir öğretmen olmanın özünde iyimser veya arzu edilen kişilik özelliklerinin (Göncz, 2017) algılandığı konusunda bir fikir birliği görülmüştür. Katılımcı tanımları iyi bir öğretmenin karakter olarak iyi bir insan olmasına odaklandığını ve davranış ve rolleri ile öğrencilere sosyal, ahlaki, fiziksel ve zihinsel bağlamda iyi bir model olduğunu göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğu çalışkan, yaratıcı, kendini geliştiren, açık fikirli, yeniliklere açık, cesaret verici, yaratıcı, mizah anlayışına sahip, yol gösterici, adil, fikirlere saygılı ve etkili iletişim becerilerine sahip olmayı iyi öğretmenlerin kişilik özellikleri olduğunu düşünmektedir. Elde edilen bu bulgular ile alan yazında var olan araştırma sonuçları birbirleri ile örtüşmektedir. Araştırmalar iyi bir öğretmenin kişisel, sosyal ve ahlaki (yüksek ahlaki değerlere sahip) nitelikler açısından yetkin aynı zamanda kendi öğretiminde yansıtıcı uygulayıcı olması gerektiğini göstermiştir (Black ve Howard-Jones, 2000; Devine, Fahie ve McGillicuddy, 2013; Stronge, 2007; Yetim ve Göktaş, 2004; Yörük ve Tezcan, 2009). Buna göre bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, katılımcıların iyi bir öğretmen olmanın dengeli ve olgun bir kişiliğe sahip olunması gerektiğinin farkına vardıklarını göstermektedir (Arnon ve Reichel, 2007; Beishuizen ve diğ., 2001; Göncz, 2017). Bu, öğrencilerin kişiliğini olumlu yönde şekillendirmelerini mümkün kılabilir (Olusegun, 2012). Bilindiği üzere öğretmenin kişiliği öğrencinin kişilik gelişiminde ve akademik başarısında merkezi bir rol oynamaktadır (Cowley, 2009). Pozitif kişilik özellikleri, öğrenciye olumlu yaklaşım tarzları (ör., öğrencilere nezaket, yardıma hazır olma, mizah duygusu, doğal davranış, iyi ruh hali, iyi kalplilik, genç bakış, öğrencilerle güçlü temas) ve iyi öğretimin birleşik niteliklerini (Feldman, 1976) gösteren

öğretmenler öğrencilerde genel olarak yüksek motivasyon ve bilişsel öğrenme çıktıları teşvik etmektedir (Brecklemans, Wubbels ve Creton, 1990; Genc, Pekić ve Genc, 2014; Harpine, 2008). Özünde pozitif kişilik özelliklerinin bulunduğu bir öğretmenin mesleki kimliği etkili iletişim yönelimleri ile birleştiğinde bunun öğrencilerin dikkatlerini çekmesi ve kişisel yaşamlarında fark yaratması olasılığı daha yüksektir (Moore, 2004). Alan yazında öğretmenin kişilik yapısının öğretim/öğrenme süreçlerinin etkinliğinin artırılmasında ve işe olumlu bir şekilde bağlılıkta oldukça önemli bir rolü olduğu konusunda yaygın bir görüş vardır (Caspi ve Roberts, 2001; Göncz, 2017; Hudson, Roberts ve Lodi-Smith, 2012). Yapılan bu araştırmada katılımcıların iyi öğretmenler hakkında belirttikleri kavramlar, iyimser veya arzu edilen kişilik özelliklerinin iyi bir öğretmen olmanın temel göstergelerinden biri olduğu sonucunu vermektedir. Buna göre ortaokul öğrencileri iyi öğretmenlere atfettikleri bu tip bir kişilik yapısını benimseyerek ortaöğretime geçiş döneminde karşılaştığı engeller, sosyal problemler ile daha etkili ve hızlı bir şekilde baş edebilirler.

Araştırmada katılımcıların iyi öğretmen ile ilgili tanımlamalarında öğretmen ve öğrenci ilişkilerinin niteliğine vurgu yapılan kavramsal ögelere rastlanmıştır. Bazı katılımcılar iyi öğretmenlerin öğrencilere güler yüzle yaklaşma, öğrencileri veya sınıfları karşılaştırmama, öğrenci ile iyi iletişim kurma, öğrenci muamelesinde adil olma ve öğrenci kültürlerine saygıyı temel alan olumlu öğretmen-öğrenci ilişkilerini benimsediğini düşünmektedir. Bazı katılımcılar ise iyi öğretmenlerin özelliklerinde destekleyici ve üretken öğretmen-öğrenci ilişkileri ile karakterize edilen olumlu öğretmen davranış biçimlerinin yer aldığını düşünmektedir. Katılımcılar iyi öğretmenlerin öğrencilerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına duyarlı olduğunu, öğrencilerini anladığını ve öz-değer algılarını artırdığını ve öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini teşvik ettiğini düşünmektedir. Katılımcılar bunu iyi öğretmenlerin öğrenciler ile teneffüslerde konuşarak, öğrenci sorunları ile ilgilenerken ve öğrenciler ile çalışmaktan keyif alarak değerlendirdiler. Bu bulgu iyi öğretmenlerin öğrencileri daha kişisel bir düzeyde tanımlarını amaçladığını ortaya koymaktadır (Gorham, 1987). Elde edilen bulgular Greenwalt'

in (2016) “iyi bir öğretmenin, özellikle iyi bir ilkokul öğretmenin çocukları sevmesi gerekmektedir ve tüm çocukların öğrenebileceğine ve hiçbir çocuğun geride bırakılmaması gerektiğine inanması” şeklindeki görüşünü desteklemektedir. Greenwalt’a göre iyi bir öğretmen sınıfını bir eve dönüştürür, iyi bir anne gibi, onlar için fedakârlık yapar ve uzun saatler onların gereksinimleri ile ilgilenmeye çalışır.

İyi öğretmen hakkında katılımcılar tarafından tanımlanan öğretmen-öğrenci arasındaki ilişki yapıları alan yazında yapılan çalışmalarda desteklendiği gibi (Işıktaş, 2016; Jules ve Kutnick, 1997; Korthagen, 2004; Leblanc, 1998; Murphy, Delli ve Edwards, 2004) öğrencilere okulda, sosyal çevrelerinde veya diğer öğrenme topluluklarında eşlik edecek önemli kazanımlar olarak da görülmektedir (Göncz, Göncz ve Pekić, 2014). Çünkü öğrencilere olumlu ve etkileşimli davranış desteği öğretmenin sınıftaki davranışları yönetmesinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Olumlu ve destekleyici öğretmen ilişkileri öğrencileri öğrenme sürecine dahil etmek ve demokratik bir topluma katılım için da teşvik edicidir (Wanders ve diğ., 2020). Bununla birlikte öğretmenler ve öğrenciler arasında oluşan olumlu ve destekleyici ilişkiler, başarılı öğretme eyleminin ve öğrenmenin kilit anahtarıdır (Aultman, Williams-Johnson ve Schutz, 2009). Alan yazında öğretmen-öğrenci ilişkisinin hem akademik hem de diğer alanlarda öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğuna dair bazı araştırmalar bulunmaktadır (Middleton ve Midgley, 2002, Pianta, 1999; Pianta ve Stuhlman, 2004). Bu araştırmalar öğretmenler öğrencilerle ilişkilerinde ne kadar destekleyici ve yapıcı olursa, öğrencilerin de sınıfta o kadar rahat ve öğrenme ile meşgul olduğunu göstermiştir (Reeve, 2006). Bunun aksine öğrenci ve öğretmen arasında kurulan ilişki bozulduğunda öğrencinin okula uyumu ve derse katılımı olumsuz etkilenebilmektedir (Mantzicopoulos, 2005). Araştırmalar öğrencilerle olumlu ve şefkate dayalı ilişkiler kuran ve onların özerkliğini ve yetkinlik inançlarını güçlendiren öğretmenlerin öğrencilerin ilgisiz olarak algıladıkları öğretmenlere kıyasla daha yüksek öğrenci başarısı elde ettiğini göstermiştir (Collinson, Killeavy ve Stephenson, 1999). Bu anlamda öğretmen-öğrenci ilişkilerinin gelişmesi öğrencinin sonraki yıllarda sosyal ve eğitimsel gelişimine de büyük katkı

sağlayacağı beklenmektedir (Stefa, 2018). Bu araştırmada katılımcıların tanımladığı iyi öğretmenlerin öğrenciler ile ilgili ilişkisel yönleri iyi öğretmenlerin güçlü kişisel kimlik duygusu ve öğrencileriyle olumlu bağlantılar kurma yeteneği ile karakterize edildiğini ortaya koymaktadır. Buna göre öğretmenlerin sınıfta eğitim-öğretim hizmetlerinin kalitesini artırabilmesi için öğrencilerin ihtiyaçlarına, isteklerine ve inisiyatiflerine uyumlu, ilgili, destekleyici ilişkilerden oluşan özgün bir davranış modeli benimsemeleri gerekmektedir (Noddings, 2006; Reeve, 2006). Bu ilişkiler, güven, saygı ve şefkat temeli üzerine inşa edilmeli (Rolon-Dow, 2005) ve öğrencilerin hem akademik hem de diğer alanlarda başarısını öne çıkaran süreçlere özen göstermelidir (Noddings, 1988). Ancak öğrencilerle olumlu ve destekleyici ilişkiler olmadan öğrencilerin potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmelerine yardımcı olmak daha zor hale gelmektedir (Wilkins, 2014). Bu anlamda ortaokul öğretmenlerinin öğrencilerle ilgilenme sorumluluğuna sahip olması ve burada öğretmen-öğrenci ilişkilerinin niteliğinin bir önemseme etiğini temsil etmesi gerektiği düşünülebilir (Newberry, 2010).

Araştırmanın önemli sonuçlarından biri, katılımcıların iyi öğretmenlerin öğretme ve öğrenme süreçlerini daha etkili bir şekilde yönettiğine inanmasıdır. Katılımcılar, öğrencilerin öğrenme sürecine dair anlayışlarını güçlendirmek için iyi öğretmenlerin öğretme ve öğrenmenin teknik yönleriyle ilgili uygulama ve davranışlara vurgu yapmıştır. Bunlar birbirileri ile ilişkili olan üç alt başlık altında değerlendirilmiştir: öğrenciye yönelim, öğretim rolleri ve öğrenciler için yapıcı ve ilgili geri-bildirimler' dir. Katılımcılar, iyi öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmelerinde üzerinde daha fazla etkili oldukları dersleri planladıklarını ve öğrencilerin öğrenmesine rehberlik edecek etkili ve çeşitli öğretim yöntemlerini ve materyalleri kullandıkları ayrıca yapıcı ve ilgili geri bildirimler verdiklerini düşünmektedir. Katılımcıların bir kısmı iyi öğretmenlerin her bir öğrencinin başarıyı deneyimlemesini amaçladığını ve öğrencilerin bireysel olarak ilerlemesini sağlamak için zaman ve çaba harcadıklarını belirtmiştir. Alan yazında yer alan araştırmalar (Biggs, 2011; Johnson, 2006) ile örtüşen bu sonuçlar, iyi

öğretmenlerin yansıtıcı uygulama davranışlarını temel alan iyi öğretim vizyonuna sahip olduğunu göstermektedir. Samuels ve Griffore (1980), iyi bir öğretmenin sadece kişilik özellikleriyle değil, aynı zamanda konu bilgisi ve öğretimi farklılaştırmak için daha profesyonel öğretim rollerine ve pedagojik fikirlere sahip olduğunu tespit etmiştir. Wallace, Sung ve Williams (2014), iyi öğretmenlerin öğrencilerinin öz-düzenleme kapasitelerini çeşitli şekillerde desteklediklerini, öğrenme bağlamını şekillendirmek için eğitimde yeni stratejilerin kullanımıyla ilgili tercihleri destekleyerek ve sınıf etkinliklerinde öğrencilerin katılımlarını gerçekleştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu bakımdan iyi öğretmenlerin çarpıcı bir özelliği, öğrenmeyi amaçlı hale getirmek için iyi öğretim becerilerini yansıtıcı olarak uygulayabilmeleridir (Palmer, 1998). İyi öğretim ise öğrencilerle bağlantı kurmaktan, öğretim gününü planlamaya, öğrencilerin kendi öğretim yaklaşımlarını geliştirmelerine yardımcı olmaya, çeşitli öğretim stillerine saygı duymaya, öğretim deneyimini daha etkili ve daha ödüllendirici hale getirebilecek uygulamalara kadar çeşitli stratejileri içerir (Scherer, 2016). Hammer ve meslektaşları (2010), iyi öğretimi tanımlarken, öncelikle etkili iletişim becerileri, öğrenciler ile iyi ilişkiler, öğrenme ve öğretmede coşku ve canlılık, öğrencilere hızlı geri bildirim verme ve öğrenci başarısı için yüksek beklentileri sürdürme gibi nitelikleri öne çıkarmıştır. İyi öğretim uygulamaları maddeler halinde sıralanabilir ve uygun şekilde edinilmesi ve sınıf ortamına özen gösterilerek yansıtılması koşuluyla öğretmenler aslında iyi birer öğretmen olabilirler (Moore ve Atkinson, 1998). Bu perspektiften bakıldığında; araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin iyi öğretmen hakkındaki kavramsallaştırmalarında iyi öğretmen ve iyi öğretim arasındaki bağlantıyı kurdukları anlaşılmaktadır.

Araştırmada bazı katılımcıların cevaplarında iyi öğretmenlerin öğrencileri için olumlu beklentiler belirlediği ve onların çok yönlü gelişimini destekleyen deneyimler elde etmelerine yardımcı olduğu görülmüştür. Katılımcılar iyi bir öğretmeni öğrencileri hayata geçiren çok yönlü bireyler olarak yetiştirmede, okullaşma deneyimlerini iyileştirmede yetkin ve öğrenciler için okul yaşamı boyunca yüksek beklentiler içerisinde biri olarak değerlendirmektedir. Çalışmadaki

öğrenciler iyi öğretmenleri hayatlarına dokunabilen örnek öğretmenler olarak tanımlamıştır. İyi öğretmenlerin hayatlarını nasıl etkilediğine dair net örnekler vererek ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin niteliklerini kendi deneyimleri ile tanımlamaya çalışmışlardır. Katılımcıların iyi bir öğretmeni tanımlarken bahsettikleri özellikler iyi öğretmenlerin öğrencilere gerçek yaşama hazırlık için daha fazla destek ve cesaret veren, öğrencilere daha fazla takdir ve saygı gösteren ve öğrencilerin başarıyı deneyimlemelerine daha fazla dikkat eden öğretmenler şeklindedir. Katılımcıların iyi öğretmenler hakkındaki anlayış ve bakış açıları, alan yazında yapılan önceki araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Casas (2010) iyi öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmesini ve başarısını tüm okul topluluğunun odağı haline getirmek için daha kararlı, meslektaşları ile işbirlikçi ve güçlü bir motivasyon duygusu içerisinde hareket ettiklerini belirlemiştir. Alan yazında yapılan diğer araştırmalarda iyi öğretmenlerin öğrencilere yönelik daha yüksek beklentiler geliştirdiği ve onların performanslarının ve sosyal gelişimlerinin daha iyi olacıklarına inandıkları bulunmuştur (Arnon ve Reichel, 2007; Devine ve diğ., 2013).

Elde edilen bulgular çalışmanın örnekleme bağlamında ele alındığında kritik bir öneme sahiptir. Çünkü ortaokul dönemi öğrencilerin akademik öz-düzenleme ve akademik benlik inançlarının daha belirgin hale geldiği performans odaklı bir dönemdir (Britner ve Pajares, 2001). Bu dönemde öğrenciler açıkça başarılı olmak ister ve kendileri için yüksek başarı ve akranları ile de sosyal bütünleşme beklentileri vardır. Hedeflerine ulaşmanın yolu ise okulda başarılı ve uyumlu olmaktan geçmektedir. Öğretmenler bu dönemde öğrencilerini başarılı hale getirmek için öğrencilerin ihtiyaç duydukları güveni, özerkliği, yeterliliği ve ilgili olma durumunu oluşturmalarına izin vermelidir. Nitekim öğrenciler derin bir sahiplenme duygusu hissetmediklerinde ve kendilerine güven duymadıklarında, okulun sorunlarını ya da yaşadıkları başarısızlıkları çözmek için öğretmenlerine daha fazla güvenirler (Fullan, 2003). Araştırmalar okulda öğrencilerin potansiyellerine önem veren öğretmenlerin öğrencilerinin okul kariyerlerinin ilerletmelerine yardımcı olduğunu; düşük öğrenci beklentilerinin ise hem yetersiz

müfredat çıktıklarına hem de öğrencilerin öğretmen tarafından sahiplenme eksikliğine yol açtığını göstermiştir (Johnson, 2006). Parçalanma ve sahiplenme eksikliği, uyum sorunu, düşük performans algısı ise öğrencileri haliyle motivasyonsuzluğa sevk etmekte hatta okulla bağlantılarının kesilmesine yol açabilmektedir (Kearney, 2016; Ryan ve Deci, 2017). Araştırmacılar iyi öğretmenlerin içerik ile ilgili bağlantılarından çok öğrenciler ile olan ilişkilerine çok daha önem verdiklerini dikkat çekerek öğrencilerinin başarı beklentilerini gerçekleştirme konusunda daha kararlı olduklarını savunmuştur. İyi öğretmenler bu bakımından öğrenciler için neyin en önemli konusunda güçlü inançlara sahiptirler ve davranışlarını bu beklentilere uygun olarak gerçekleştirmeye çalışırlar. Okulda öğrencilerin çabalarını ve hedeflerini destekleme, mesleki rehberlik, teşvik, daha fazla takdir, meslektaş işbirliği, aidiyet ve ek çalışmalar (etütler, kurslar, sosyal faaliyetler vb.) sunmak için bir denge okul modeli kurarlar (Vujačić, 2008).

Öyle görünüyor ki, bu araştırmadaki bir kısım katılımcı için iyi öğretmenleri okul kariyeri ve gelecek yaşamlarının önemli oyuncularından biri olarak algılanmaktadır. Buna göre ortaokul öğretmenleri öğrencilerini motive etmek ve onların başarıları için yetenek ve çaba gösterme kapasiteleri konusunda kendilerini daha iyi hissetmelerine ve ortaöğretime sorunsuz bir şekilde geçiş yapmalarına yardımcı olmalıdır. Cowley (2009) tarafından tanımlandığı gibi “kimse iyi bir öğretmeni kolay unutmaz (Ve bunu nitelenmek için ise kötü öğretmenleri daha da iyi hatırlarlar). Bu nedenle öğrencilerin okuldan ayrıldıktan çok daha sonra hatırlayacakları bir öğretmen olmak için öğretmenlerin iyi birer öğretmen olmayı amaçlamaları oldukça önemlidir. Buna göre öğretim verdiğimiz ya da mezun ettiğimiz öğrenciler üzerinde uzun süreli bir olumlu bir etki bırakmak için öğrencilerin hayatlarında anlamlı bir dokunuş ya da fark yaratan iyi bir öğretmen vizyonuna sahip olmak gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrenciler tarafından iyi öğretmen algısının kişilik özellikleri, öğretmen ve öğrenci ilişkilerinin doğası, öğretme ve öğrenme süreçlerinin yönetimi ve beklenen öğrenci kazanımları ile karakterize edildiği görülmüştür.

Katılımcıların iyi öğretmen hakkındaki bakış açıları bizlere ortaokul öğrencilerinin öğretmenleri için sahip oldukları beklentileri anlatmaktadır. Katılımcıların iyi öğretmenleri tanımlamak için ifade ettikleri kavramlar, ortaokul kademesinde iyi bir öğretmenin nasıl algılandığına dair önemli ipuçları vermektedir. Birincisi, iyi öğretmenler rol model olarak, öğrenciler için fark yaratan ve sınıf ortamında öğretimi farklılaştırmaya yatkın, öğrencileri yaşama ve ileri eğitime hazırlamakta büyük bir sorumluluğa sahip öğretmenler olarak algılanmıştır. İkincisi, öğrenci görüşlerinde iyi öğretmenlerin ortaokul öğrencileri için öğrenmeye yönelik ilgi çekici, amaçlı, gelişimsel ihtiyaçları karşılamaya duyarlı ve öğrenci odaklı bir yaklaşım içerisinde oldukları anlaşılmaktadır. Üçüncüsü, iyi öğretmenlerin ortaokul öğrencilerinin yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda fiziksel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını kısacası bütüncül gelişimini temel alan profesyonel öğretmen anlayışını benimsediği görülmüştür. Bu anlamda ortaokul kademesinde görevli öğretmenlerin iyi öğretmen olmaları için öğrencilerini sağlıklı yaşam aktivitelerine dahil etmeleri, öğrencilerin ilerlemelerini en iyi şekilde gözetmeleri, öğrencileri ile olumlu ve destekleyici ilişkiler geliştirmeleri, öğrencilere akranları ile sosyalleşme fırsatları sunmaları ve öğrencilere kendileri ve birey olarak kim oldukları hakkında daha fazla bilgi edinmeleri için zengin deneyimler sunmaları önerilmektedir. Ayrıca ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin öğrencilerine sınıflarında keşfetmeyi, yaratıcı düşünmeyi, fikirlerini test ederek geliştirmeyi teşvik eden anlamlı öğrenme deneyimleri sunarak sınıfta kültüre, çeşitliliğe duyarlı etkileşimli öğrenme toplulukları geliştirmeleri önerilmektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar öğretmenlerin öğrencileri için iyi bir model olmaları için iyi öğretmen göstergelerini elde etmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Bulgular ayrıca Türkiye'de öğretmenlik mesleği için temel ilkeleri kapsayan kişisel ve sosyal olduğu kadar bilişsel ve akademik olanı da içeren nitelikli öğretmen yapısını desteklediğine dair bir kanıt sunmaktadır (Mili Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018).

Ortaöğretime geçiş sürecinde ortaokul eğitimi bağlamında öğrencilerin başarı ve gelişimsel ihtiyaçlarına verilen değer kuşkusuz iyi öğretmen arayışı ile ilgili ilgiyi her geçen gün

daha da artıracaktır. Nitekim iyi öğretmeni neyin oluşturduğuna dair ana göstergeler eğitim kurumlarının tasarımına yerleşmiştir ve iyi öğretmen arayışı; iyi öğretim, iyi eğitim programları, eğitim felsefesi ve öğretim uygulamaları, öğrenme toplulukları ve okul reformu konularında önemli bir yer edinmektedir (Connell, 2009; Goodson ve Cole, 1994; MEB, 2019). Bu anlamda bir kavramsallaştırma çalışması olarak yapılan bu araştırmanın ortaokul öğretmen yetiştirme programlarının tasarımını ve öğretmen eğitimcilerinin çalışmalarını belirleyen bilgilere katkı sağlayacağı beklenmektedir. Araştırmada elde edilen bulguların öğretmen yetiştirme programlarının aday öğretmenleri mesleğe hazırlama sürecine kaynaklık edeceği beklenmektedir. Bir öğretmen adayının bu çalışmada belirlenen kavramsal boyutlarda etkin yetişmesine dayalı öğretmen eğitimi için gereken planlama ve düzenlemeler üzerinde düşünülebilir. Araştırmada katılımcılar iyi öğretmenleri bilinçli olarak imrenecekleri, arzu edilen öğrenci sonuçlarını verecekleri ve öğretme becerilerinde yetkin, yüksek beklenti vizyonuna ve iyi ilişkisel niteliklere sahip ve kişisel davranışları ile okulda örnek temsil eden öğretmenler olarak algılamışlardır. Bu anlamda öğretmen yetiştirme programlarının bu boyutları dikkate alması, programların etkililiği bakımından önemli olacağından bu konuda programlarda yeni düzenlemeler planlanabilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar farklı boyutlar ile gelecek çalışmaların odak noktası olabilir. Gelecek çalışmalar iyi öğretmen olgusunu farklı örneklemeler ve araştırma desenleri ile irdelenebilir. Bulguların öğretmen adayları, mesleği yürütmekte olan öğretmenler, bu alanda çalışan araştırmacılar, eğitim uzmanları ve yükseköğretimde öğretmen yetiştirme birimleri için önemli ayrıntılar ve iç görüler sağladığı dikkate alındığında, yapılan bu araştırmanın sonuçlarından yararlanılabilir. Öğretmenler, iyi öğretmenlerin pozitif kişilik özellikleri ve öğrenciler arası ilişkiler alanındaki özelliklere büyük ölçüde sahip olsalar da özellikle öğretim rolleri alanındaki iyi öğretmen özelliklerine daha üst düzeyde sahip olabilmeleri için mesleki eğitim uygulamalarına ya da lisansüstü çalışmalara katılabilirler. Çünkü bu araştırmada katılımcıların iyi öğretmen hakkındaki açıklamalarında iyi öğretmenlerin öğretme-öğrenme

süreçlerinin yönetimini temel alan iyi öğretim uygulamalarına ve yansıtıcı uygulama davranışlarına daha fazla vurgu yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin algılarına göre iyi öğretmenlerin özellikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin iyi öğretmene ilişkin algıları öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve akademik başarılarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını konu edinen ve nicel yöntemlerle gerçekleşen gelecek çalışmalar tasarlanabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için gerekli etik kurul onayı bir yükseköğretim kurumunun Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Komisyonunun 24.08.2020 tarih ve E. 31621 sayılı kararı ile alınmıştır.

Kaynakça/References

- Andrews, C. & Bishop, P. (2012). Middle grades transition programs around the globe. *Middle School Journal*, 44(1), 8-14.
- Arnon, S., & Reichel, N. (2007). Who is the ideal teacher? Am I? Similarity and difference in perception of students of education regarding the qualities of a good teacher and of their own qualities as teachers. *Teachers and Teaching*, 13(5), 441-464.
- Aslan, O. ve Kılıç, D. (2020). Ortaokul öğrencilerinin 'etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına' ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 375-395.
- Aultman, L. P., Williams-Johnson, M. R., & Schutz, P. A. (2009). Boundary dilemmas in teacher–student relationships: Struggling with “the line”. *Teaching and Teacher Education*, 25(5), 636-646.
- Aypay, A. (2011). Behavioral habits of primary and secondary teachers and their perceptions on the characteristics of a “Good teacher”. *Elementary Education Online*, 10(2), 620-645.
- Balfanz, R. (2009). *Putting middle grades students on the graduation path*. Baltimore: Everyone Graduates Center.
- Becker, B. J., Kennedy, M., & Hundersmarck, S. (2003). *Hypothesis about 'quality': A decade of debates*. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association.
- Beishuizen, J. J., Hof, E., Van Putten, C. M., Bouwmeester, S., & Asscher, J. J. (2001). Students' and teachers' cognitions about good teachers. *British Journal of Educational Psychology*, 71(2), 185-201.
- Benekos, P.J. (2016). How to be a good teacher: Passion, person, and pedagogy. *Journal of Criminal Justice Education*, 27(2), 225-237.
- Biesta, G. (2015). How does a competent teacher become a good teacher? On judgement, wisdom and virtuosity in teaching and teacher education. In R. Heilbronn & L. Foreman Peck (Eds), *Philosophical perspectives on the future of teacher education* (pp.3-22). Oxford: Wiley Blackwell.
- Biggs, J. B. (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does*. McGraw-Hill Education (UK).
- Black, R., & Howard-Jones, A. (2000). Reflections on best and worst teachers: An experiential perspective of teaching. *Journal of Research and Development in Education*, 34(1), 1-13.
- Brecklemans, M., Wubbels, T. & Creton, H. (1990). A study of student perceptions of physics teacher behavior. *Journal of Research in Science Teaching*, 27,335-350.
- Britner, S. L., & Pajares, F. (2001). Self-efficacy beliefs, motivation, race, and gender in middle school science. *Journal of women and Minorities in Science and Engineering*, 7(4), 271–285.
- Casas, M. (2011). *Enhancing student learning in middle school*. New York, NY: Routledge.
- Caspi, A., & Roberts, B. W. (2001). Personality development across the life course: The argument for change and continuity. *Psychological Inquiry*, 12, 49–66.
- Cochran-Smith, M. (2004). The Report of the Teaching Commission: What's Really at Risk?. *Journal of Teacher Education*, 55(3), 195-200 4.

- Collinson, V., Killeavy, M., & Stephenson, H. J. (1999). Exemplary teachers: Practicing an ethic of care in England, Ireland, and the United States. *Journal for a Just and Caring Education*, 5(4), 349-366.
- Connell, R. (2009). Good teachers on dangerous ground: Towards a new view of teacher quality and professionalism. *Critical Studies in Education*, 50(3), 213-229.
- Cowley, S. (2009). *Teaching skills for dummies*. West Sussex: Wiley.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri, beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cruikshank, D. R., & Haefele, D. (2001). Good teachers, plural. *Educational Leadership*, 58(5), 26-30.
- Dahl, K. K. B. (2020). Moments in professional identification: achieving professional identity and becoming a teacher in Danish and Kenyan teacher education. Compare: *A Journal of Comparative and International Education*, 50(1), 123-140.
- Devine D., Fahie, D. & McGillicuddy, D. (2013). What is 'good' teaching? Teacher beliefs and practices about their teaching. *Irish Educational Studies*, 32(1), 83-108.
- Dewar, K. (2002). On being a good teacher. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 1(1), 61-67.
- Feldman, K. A. (1976). The superior college teacher from the students' view. *Research in higher education*, 5(3), 243-288.
- National Middle School Association. (2010). *This we believe: Keys to educating young adolescents*. Westerville, OH: Author.
- Finsterwald, M., Wagner, P., Schober, B., Lüftenegger, M., & Spiel, C. (2013). Fostering lifelong learning—Evaluation of a teacher education program for professional teachers. *Teaching and Teacher Education*, 29, 144-155.
- Fullan, M. G. (2003). *Change forces with a vengeance*. London: Routledge Falmer.
- Genc, L., Pekić, J., & Genc, A. (2014). The structure of personality of a good teacher from students perspective according to the big-five model. *Psihologija*, 47, 49–63.
- Göncz, A., Göncz, L., & Pekić, J. (2014). The influence of students' personality traits on their perception of a good teacher within the five-factor model of personality. *Acta Polytechnica Hungarica*, 11, 65–78.
- Göncz, L. (2017). Teacher personality: A review of psychological research and guidelines for a more comprehensive theory in educational psychology. *Open Review of Educational Research*, 4(1), 75-95.
- Goodson, I. F., & Cole, L. (1994). Exploring the teacher's professional knowledge. *Teacher Education Quarterly*, 21(1), 85–105.
- Gordon, M. (2008). Between constructivism and connectedness. *Journal of Teacher Education*, 59(4), 322-331.
- Gorham, J. K. (1987). *Sixth grade students' perceptions of good teachers*. Curry School of Education. University of Virginia. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 359 164).
- Grant, K. (2015). From lists to images: Exploring the concept of the good teacher in teacher education. *Journal of the Canadian Association for Curriculum Studies*, 13 (1), 37-59.
- Greenwalt, K. (2016). *Home/Schooling: Creating schools that work for kids, Parents and Teachers*. Springer.

- Hammer, D., Piascik, P., Medina, M., Pittenger, A., Rose, R., Creekmore, F., & Scott, S. (2010). Recognition of teaching excellence. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 74(9), 1–11.
- Harden, R. M., & Crosby, J.R. (2000). The good teacher is more than a lecturer the twelve roles of the teacher. *Medical Teacher*, 22(4), 334-347.
- Harpine, E. (2008). *Group interventions in schools: Promoting interventions for at-risk and children and youth*. New York: Springer.
- Hudson, D. (2009). *Good teachers, good schools: How to create a successful school*. Routledge.
- Hudson, N. W., Roberts, B. W., & Lodi-Smith, J. (2012). Personality trait development and social investment in work. *Journal of Research in Personality*, 46, 334–344.
- Hummerstone, H., & Parsons, S. (2020). What makes a good teacher? Comparing the perspectives of students on the autism spectrum and staff. *European Journal of Special Needs Education*, 1-15. doi.org/10.1080/08856257.2020.1783800.
- Hyland, T. (1994). *Competence, Education and NVQs: London, Dissenting Perspectives*. London: Cassell.
- İlter, İ. (2020). Exploring factors encouraging teachers' pursuit of postgraduate education and barriers that impeded their postgraduate education. *Educational Administration: Theory and Practice*, 26(4), 905-944.
- Inan, B. (2014). A cross-cultural understanding of the characteristics of a good teacher. *The Anthropologist*, 18(2), 427-432.
- İşıktaş, S. (2015). Öğretmen adaylarının iyi öğretmen olma ile ilgili görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4), 119-131.
- Johnson, L. C. (2006). *Better hope your teacher likes you: Student perceptions of good teachers and good principals*. (Unpublished doctoral thesis). The University of North Carolina. Greensboro.
- Jules, V., & Kutnick, P. (1997). Student perceptions of a good teacher: The gender perspective. *British Journal of Educational Psychology*, 67(4), 497-511.
- Kane, P. R., & Temple, E. (1997). Who is a good teacher? Who is a good school head? *Independent School*, 56, 50–57.
- Karaman, M. A., Vela, J. C., & Eşici, H. (2020). Middle school students' academic motivation in Turkey: Levels of perfectionism and self-efficacy. *Middle School Journal*, 51(5), 35-45.
- Kavcar, C. (1999). *Nitelikli öğretmen sorunu. Eğitimde yansımalar V*. 21. Yüzyılın Eşiğinde Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu. Ankara.
- Kearney, C. A. (2016). *Managing school absenteeism at multiple tiers: An evidence-based and practical guide for professionals*. Oxford University Press. London.
- Keating, D. P. (1990). Adolescent thinking. In S. S. Feldman & G. R. Elliot (Eds.), *At the threshold: The developing adolescent* (pp. 54–89). Cambridge: Harvard University Press.
- Kember, D., Jenkins, W., & Chi Ng, K. (2004). Adult students' perceptions of good teaching as a function of their conceptions of learning—Part 2. Implications for the evaluation of teaching. *Studies in Continuing Education*, 26(1), 81-97.
- Kızıltepe, Z. (2002). İyi ve etkili öğretmen. *Eğitim ve Bilim*, 27, 10-14.
- Korthagen, F., A., J. (2004). In search of good teachers: towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 20, 77-97.

- Kutnick, P., & Jules, V. (1993). Pupils' perceptions of a good teacher: A developmental perspective from Trinidad and Tobago. *British Journal of Educational Psychology*, 63(3), 400-413.
- Leblanc, R. (1998). *Good teaching: The top ten requirements. The Teacher Professor*, 12(6), cited in CORE. Colorado State University, College of Business.
- Lewis, J. & Ritchie, J. (eds) (2003). Generalising from qualitative research. In *Qualitative Research Practice*, Sage: London.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2013). *The constructivist credo*. California, CA: Left Coast Press.
- Lumpkin, A. (2007). Caring teachers: The key to student learning. *Kappa Delta Pi Record*, 43 (4), 158– 160.
- Mantzicopoulos, P. (2005). Conflictual relationships between kindergarten children and their teachers: Associations with child and classroom context variables. *Journal of School Psychology*, 43(5), 425-442.
- Markert, R. J. (2001). What makes a good teacher? Lessons from teaching medical students. *Academic Medicine*, 76(8), 809-810.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research*. Thousand Oaks: Sage.
- Marshall, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practice*, 13(6), 522-526.
- McIntyre, T., & Battle, J. (1998). The traits of “good teachers” as identified by African-American and white students with emotional and/or behavioral disorders. *Behavioral Disorders*, 23(2), 134-142.
- MEB. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEY_GENEL_YETERLYKLERI.pdf adresinden 10/06/2020 tarihinde indirilmiştir.
- MEB. (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. <https://2023vizyonu.meb.gov.tr/> adresinden 17.06.2019 tarihinde erişilmiştir
- Melvin, L. (2011). *How to keep good teachers and principals: practical solutions to today's classroom problems*. R&L Education.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research; a guide to design and implementation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Middleton, M. J., & Midgley, C. (2002). Beyond motivation: Middle school students' perceptions of press for understanding in math. *Contemporary Educational Psychology*, 27(3), 373-391.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: SAGE Publications.
- Miller, P. (2012). Ten characteristics of a good teacher. *English Teaching Forum*, 50(1), 36-38.
- Moore, A. & Atkinson, D. (1998). Charisma, competence and teacher education. *Discourse* 19(2), 171-82.
- Moore, A. (2004). *The good teacher: Dominant discourses in teaching and teacher education*. Abingdon: Routledge.
- Morris, J. D., Ehren, B. J., & Lenz, B. K. (1991). Building a model to predict which 4–8th graders will drop out of high school. *Journal of Experimental Education*, 59, 286–293.
- Morrison, B. & Evans, S. (2018). University students' conceptions of the good teacher: A Hong Kong perspective, *Journal of Further and Higher Education*, 42, 352-365

- Mullock, B. (2003). What makes a good teacher? The perceptions of postgraduate TESOL students. *Prospect*, 18 (3), 3–23.
- Murphy, P. K., Delli, L. A. M., & Edwards, M. N. (2004). The good teacher and good teaching: Comparing beliefs of second-grade students, preservice teachers, and in-service teachers. *The Journal of Experimental Education*, 72(2), 69-92.
- National Middle School Association. (2003). *This we believe: Successful schools for young adolescents*. Westerville, OH: Author.
- Newberry, M. (2010). Identified phases in the building and maintaining of positive teacher–student relationships. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1695-1703.
- Noddings, N. (1988). An ethic of caring and its implications for instructional arrangements. *American Journal of Education*, 96, 215–230.
- Noddings, N. (2006). Educational leaders as caring teachers. *School Leadership and Management*, 26, 339–345.
- Olusegun, A. E. (2012). *The effects of teachers' skills on students' academic performance in selected secondary schools in Ijebu-Ode Township*. Abuja, Nigeria: Ripple Concepts Educational Resources.
- Ornstein, A. (1993). How to recognize good teaching. *The American School Board Journal*, 180(1), 24– 27.
- Oruç, N. (2008). Türk ve Avrupalı öğretmen adaylarının iyi öğretmen tanımlaması üzerine bir karşılaştırma. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 149-168.
- Palmer, P. J. (1998). *The courage to teach: Exploring the inner landscape of a teacher's life*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Pianta, R. C. (1999). *Enhancing relationships between children and teachers*. American Psychological Association.
- Pianta, R. C., & Stuhlman, M. W. (2004). Teacher-child relationships and children's success in the first years of school. *School Psychology Review*, 33(3), 444-458.
- Raufelder, D., Nitsche, L., Breitmeyer, S., Keßler, S., Herrmann, E., & Regner, N. (2016). Students' perception of "good" and "bad" teachers-Results of a qualitative thematic analysis with German adolescents. *International Journal of Educational Research*, 75, 31-44.
- Reeve, J. (2006). Teachers as facilitators: What autonomy-supportive teachers do and why their students benefit. *The Elementary School Journal*, 106(3), 225-236.
- Riley, R. (1998). Our teachers should be excellent, and they should look like America. *Education and Urban Society*, 31, 18-29.
- Rolon-Dow, R. (2005). Critical care: A color (full) analysis of care narratives in the schooling experiences of Puerto Rican girls. *American Educational Research Journal*, 42, 77–111.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Publications.
- Samuels, D. D., & Griffore, R. J. (1980). Students' Perceptions of the Characteristics of "Good Teachers". *Journal of Instructional Psychology*, 7(1), 28-34.
- Sanders, S. E. (2002). What do schools think makes a good mathematics teacher? *Educational Studies*, 28(2), 181-191.
- Schaenen, I. (2014). *Speaking of fourth grade: What listening to kids tells us about school in America*. The New Press.

- Scherer, M. (2016). On being a teacher: Readings from educational leadership (el Essentials), Association for Supervision & Curriculum Development. ProQuest Ebook Central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/gazi-ebooks/detail.action?docID=4625390>.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63-75.
- Şişman, M. (2011). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar*. (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayın.
- Stefa, E. (2018). Supportive relationship between teachers and students and among peers. *European Journal of Multidisciplinary Studies*, 3(2), 94-97.
- Stobaugh, R., Mittelberg, J., & Huang, X. (2020). Examining K–12 students' perceptions of student teacher effectiveness. *Teacher Development*, 24(2), 274-292.
- Stronge, J. (2010). *Evaluating what good teachers do: Eight research-based standards for assessing teacher excellence*. New York: Routledge.
- Stronge, J. H. (2007). *Qualities of effective teachers* (2nd ed.). Alexandria, VA: Association of Supervision and Curriculum Development.
- Stronge, J. H., Ward, T. J., & Grant, L. W. (2011). What makes good teachers good? A cross case analysis of the connection between teacher effectiveness and student achievement. *Journal of Teacher Education*, 62(4), 339-355.
- Tilleczek, K. (2007). *Fresh starts/false starts: A review of literature on the transition from elementary to secondary school*. Ontario Education Research Symposium, Toronto, Ontario. <http://www.edu.gov.on.ca/eng/research/tilleczeck.pdf>.
- Toraman, Ç. (2019). *Ortaokul öğretmenlerinin etkili öğretmen özellikleri ile öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Ubuz, B. ve Sarı, S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının iyi öğretmen olma ile ilgili görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28, 53-61.
- Vujačić, M. (2008). How teachers see themselves. *Nastava i vaspitanje*, 57(2), 230-240.
- Wallace, T. L., Sung, H. C., & Williams, J. D. (2014). The defining features of teacher talk within autonomy-supportive classroom management. *Teaching and Teacher Education*, 42, 34-46.
- Walls, R. T., Nardi, A. H., von Minden, A. M., & Hoffman, N. (2002). The characteristics of effective and ineffective teachers. *Teacher Education Quarterly*, 29(1), 39-48.
- Wanders, F., Dijkstra, A., Maslowski, R. & Veen, I. (2019). The effect of teacher-student and student-student relationships on the societal involvement of students. *Research Papers in Education* 35, 266–86.
- Wilkins, J. (2014). Good teacher-student relationships: Perspectives of teachers in urban high schools. *American Secondary Education*, 43(1), 52-68.
- Winch, C. (2017). *The good teacher. Teachers' know-how: A philosophical investigation* (pp. 187-201). John Wiley.
- Yetim, A. A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayın.
- Yörük, D., ve Tezcan, H. (2009). Öğrenci görüşlerine göre etkili öğretmenin özellikleri. *Milli Eğitim*, 38(183), 219-227.
- Zhang, Y., & Wildemuth, B. M. (2009). *Qualitative analysis of content. Applications of social research questions in information and library*. Portland, OR: Book News.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. İlhan İLTER
iilter@ksu.edu.tr